

EMISIJA 3

OFF: Metak, meta, oružje. Naizgled uobičajeni delovi medijskih izveštaja o brojnim zločinima i nasilju koji su počinjeni vatrenim oružjem u Srbiji. Nesavesna upotreba, ali i posledice ratova, oružje na Balkanu unapred su osudili na negativan kontekst.

Aranka Binder, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Oružje, to je širok pojam iz sportskog streljaštva i ja sam bila u dodiru sa sportskim oružjem, naravno to je osnov i za svako drugo. Ali to je prosto segment gde treba da uđe u neku opštu kulturu, jer ja čvrsto verujem da onda će se izbeći upravo te incidentne, tužne i tragične situacije koje se dešavaju.

OFF: Zbog brojnih zloupotreba oružja od strane nesavesnih vlasnika, u senci ostaju kako sportski strelci, tako i ljubitelji streljaštva i svi oni koji nastoje da se prema oružju društvo odnosi odgovorno.

Aranka Binder, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Živimo u vremenima u kojima živimo i još uvek su tu te neke nesretne devedesete gde je oružje bilo "na izvolte" i zaista postoji jako puno nelegalnog oružja, ali trudi se država pomoću te legalizacije oružja to da spreči. Ali s druge strane, ti moraš da znaš da rukuješ sa tim oružjem, moraš nekakva saznanja da imaš jer onda jedino tako možemo pričati o nekoj bezbednosti.

Aleksandra Ivošev, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Ja lično imam averziju prema oružju i grozim se kad vidim pištolje i kad počnu da pokazuju, ne razumem se i ne pratim to i iks puta me uhvate i gnjave – znaš, ja imam pištolj. Ali ljudi, mene to živo ne zanima. Sportsko streljaštvo je nešto totalno odvojeno i nema veze sa bilo kakvom ljubavi prema oružju generalno.

Dragan Marković, direktor Streljačke družine "Novi Sad 1790."

Globalno se reč oružje upotrebljava u stvarima u kojima se upotrebljava. Mi ne možemo da izdvojimo sportsko oružje od toga. Znači, sam naziv ga u startu klasifikuje kao nešto što je opasno. Opasniji vam je kuhinjski nož i svako se poseče i čak ozbiljniju povredu može da nanese, nego što može da mu se dogodi na strelištu, ako rukuje kako treba. Mi jako potenciramo

na tome da se uvek bezbedno rukuje sa oružjem i tu su nam drakonske kazne. Najblaža kazna je udaljavanje sa strelišta.

OFF: Kada se oružje pomene, mnogima je ono nespojivo sa decom, međutim, ako se radi o pravovremenoj edukaciji, ljubav prema oružju može biti i dobra osnova za bavljenje sportom.

Dragan Marković, direktor Streljačke družine "Novi Sad 1790."

Deca koja dolaze se od starta uče osnovama bezbednosti rukovanja oružjem, tako da mi nismo imali i to je nešto na šta se mi začudimo kada nas neko pita da li je to opasno za moje dete, da li će nešto da mu se desi. Otkud vam takva ideja. Jer, oni od malena uče kako da nose oružje, kako da postupaju s njime, da je oružje uvek opasno, da se nikada ne treba upirati ni u koga, da uvek mora u bezbednom smeru biti okrenuto, da se ponašaju prema njemu kao da je uvek napunjeno bez obzira što je ono prazno.

Aranka Binder, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Streljaštvo je specifično zbog toga što mislim da donosi jednu dobru stvar, to je dugotrajna koncentracija i svi strelci, čak ne moraju biti ni vrhunski, jer to zaista pomaže u svakodnevnim stvarima, od učenja pa na poslu. Da tačno i precizno odradiš konkretnu stvar za najkraće vreme, da doneseš odluku između dve stvari koja je povoljnija. Znači taj faktor momentalne reakcije igra ulogu u svemu tome i to deluje za ceo život.

OFF: Aranka je ljubav prema streljaštvu prenela i na svoju ćerku, koja je redovna na strelištu.

Lara Kočić, kadetkinja u disciplini vazdušna puška

Ja sam Kočić Lara, streljaštvom sam počela da se bavim tako što sam se ugledala na mamu. Pre sam se bavila gimnastikom i zbog povrede sam prestala i prešla sam jednostavno na streljaštvo, nekako me povuklo to da idem maminim stopama. Ovo je sportsko oružje i to jeste za decu ali od nekih 9, 10 godina i za mene je dobro što koristim oružje jer znam da ovo sportsko oružje nije uopšte opasno. I mislim da je to moja prednost zato što znam šta može da uradi oružje i kako treba da se ophodim prema njemu i šta treba da radim sa njim, nego neko ko uopšte ne zna. I u

prednosti sam zato što znam kako teba da se ophodim s oružjem. U streljaštvu sam zato što to volim i zato što želim da svoje ciljeve ostvarim.

Aranka Binder, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Ja bih zaista volela da se ovaj sport približi deci, jer roditelji bi, ja mislim, mnogo mirnije spavali.

OFF: U Jugoslaviji je, pre devedesetih, postojao školski predmet Opštenarodna odbrana, u okviru kog su učenici osnovnih škola učili kako da bezbedno rukuju sa oružjem. Danas takav predmet ne postoji. Streljačka udruženja i asocijacije zalažu se za to da se deci u osnovnim školama ponovo uvede ovaj vid sekcija.

Petar Pantić, instruktor gađanja i predsednik streljačkog kluba "Muš"

Taj segment streljačkog sporta koji je uticao na obučenost naših građana je smanjen. Isto tako, u osnovnim školama je bio veliki broj streljačkih sekcija, nije bilo osnovne škole koja nije imala streljačku sekciju sa vazдушnim oružjem. To je ukinuto. Zatim, u srednjim školama je bila predvojnička obuka i to je ukinuto. Na fakultetima je bila odbrana i zaštita i to je ukinuto i naši ljudi ne znaju više šta je oružje.

Zorica Subotić, predsednica Nacionalne asocijacije za oružje Srbije

Tu su ljudi, deca, dobila jedan na jedan prvu edukaciju vezano za oružje, iz bezbednog rukovanja oružjem i šta je to oružje uopšte, i zašto služi, šta i kako može da bude dobronamerno primenjeno, a kako da bude nešto što ih ugrožava.

OFF: Onaj koji se edukuje o oružju, ima izgrađen odnos prema njemu i poštuje stroga pravila o bezbednoj upotrebi, tako da se i mogućnost nesreće smanjuje na najmanju moguću meru.

Duško Ilić, sekretar Nacionalne asocijacije za oružje Srbije

Ono što bi naučili u školi, da se oružje nikad ne okreće u pravcu nekoga, osim kada želi da se puca. Onda, da oružje treba uvek smatrati napunjenim. Što su manja deca, to više zapamte i to memorišu kao nešto što im znači kroz ceo život, tako da neko ko ima znanja on neće praviti zloupotrebe.

Aranka Binder, olimpijska prvakinja u streljaštvu

Ja nisam zagovornik nekog starog sistema. Sve u svoje vreme. Ali živimo u nekim novim vremenima. Uveo se i taj novi zakon o oružju gde jednostavno to sportsko oružje postaje sportski rekvizit. Pa hajde to na neki način da približimo deci. Ipak to je najidealnije vreme, za tu školsku decu, da to jednostavno prihvate kao neki sportski rekvizit, kao svaki sport.

Miloš Vasić, novinar nedeljnika "Vreme"

Ja bih jako voleo recimo da imamo to da decu iz svake škole vodimo na strelište na Carevu ćupriju ili bilo gde. Da opali po koji metak iz pištolja, pod naravno stručnim i savesnim nadzorom službenih lica, pa da vide i o čemu se tu radi i da to nije televizija.

Zorica Subotić, predsednica Nacionalne asocijacije za oružje Srbije

Mislim da decu treba početi učiti čak i pre škole, jer nije školski uzrast onaj koji se može sresti sa oružjem, jer deca odlaze kod drugova, njihovi roditelji imaju oružje, ilegalno ili legalno, ono je sakriveno, a deca imaju jedan visok stepen radoznalosti i to je ono što njih ugrožava.

OFF: Zbog svih ovih razloga, Nacionalna organizacija za oružje Srbije pokrenula je i edukativne radionice pod nazivom "Oružje nije igračka i tačka", kojima se deca uče kako da se ponašaju u blizini vatrenog oružja.

SNIMCI SA RADIONICE

- Da li ja mogu da imam poverenja u policajca, iako on nosi pištolj, da on zna tačno kad sme da ga upotrebi?

- Policajac sme da upotrebi pištolj kada neki mafijaš krene da puca na njega.

- Zorice, da li je tačno ovo?

- Jeste.

- Jel' jeste bezbednost kada mafijaši nose oružje? Nije. Da li nam teško pada što neko ko ne zna šta je bezbedno, nosi oružje?

- Čuvar, vojska i policija, oni su profesionalci.

- Jeste videli nekad čiku čuvara u banci kako nosi oružje?

- A jel' znate kako se zove sport?

- Streljaštvo.

- Nabrojte gde sve može neočekivano da se desi da neko baci metak, ostavi pištolj. Gde je to? Da li može na plaži?

- Da.

- Može na plaži, ako je zatrpan.

- Ali nema teorije u kući?

- Ima, ako je lopov došao.

- U kući smeju da imaju oružje lovci, strelci i svi oni koji se svojim poslom bave oružjem. Naravno, oni znaju da drže na način koji je bezbedan za njihovu porodicu i ostale goste.

- Ovo je automatska puška, a gore desno je ručna bomba i nagazna mina.

- Ja zovem nagazne mine govno od krave.

- One su sva sreća bezbedne i ne možeš da umreš, ali ova je opasna.

- Kada mi sve ovo sada znamo, kako da ostanemo bezbedni. Nama opasnost pretili na svakom koraku.

- Da ne diramo to.

- Mi ne možemo da igramo igricu u kojoj možemo da poginemo stotinu puta. U ovoj igrici koja se zove život može da se nastrada samo jedanput.

- Jedan je život, vidimo se, ćao.

OFF: Jedan od naših najboljih sportskih strelaca, reprezentativac Damir Mikec, koji i sam trenira na strelištu Careva ćuprija, ovde povremeno dovodi Ċake iz beogradske Osnovne škole “Ivo Andrić”, kako bi se upoznali sa osnovama bezbednog rukovanja sa oružjem.

Damir Mikec, reprezentativac Srbije u streljaštvu

U početku im je jako zanimljivo, ali mnogi od njih ne shvataju koliko je ozbiljno to. Ćak nekad i dignemo glas na njih da bi shvatili. Ćak je zabranjeno da se puca u tuđu metu. Ono najosnovnije je da oružje nikad ne sme da se uperi u drugog, da se okreće van streljačkog mesta, jer oružje je uvek napunjeno.

OFF: Bez obzira na to da li je reć o sportskom ili vatrenom oružju, njegova bezbedna upotreba mora biti iznad svega.

Damir Mikec, reprezentativac Srbije u streljaštvu

Objasniti to deci u samom startu je jako bitno, i ja bih voleo da se napravi neka akcija po našoj zemlji da se deci po školama pokaže pravilno rukovođenje. Naravno i ja bih voleo da budem deo toga, jer smatram da je to jako bitno.

OFF: A kakav odnos mladi imaju prema oružju ispitivao je Centar za istraživanje javnih politika. Akcenat je na razlikama u percepciji. Kako oružje doživljavaju ranjive grupe i da li ga doživljavaju kao pretnju ili kao neophodno sredstvo za očuvanje lične bezbednosti.

Jelena Šapić, Centar za istraživanje javnih politika

U istraživanju se pokazalo da su ženski ispitanici protiv posedovanja oružja u bilo kom obliku, dok kada je reč o muškarcima, tu je bitan kontekst odnosno prethodno iskustvo. Ukoliko je postojao bilo kakav oblik fizičkog nasilja ili nekih težih oblika npr. pretnje smrću, taj deo ispitanika je bio za posedovanje oružja jer su smatrali da bi im doprinelo osećaju bezbednosti svoje egzistencije.

Tanja Jakobi, Centar za istraživanje javnih politika

S druge strane, ono što je konfliktno jeste da shvataju oružje kao nešto što je izvor nebezbednosti odnosno pretnje, bilo da je reč o slučajnim incidentima o kojima mi vrlo često svedočimo zbog toga što je neko ostavio pušku na stolu pa je nastradalo dete ili vlasnik oružja prilikom čišćenja oružja. I do naravno velikog broja slučajeva nasilja u porodici, gde se koristi oružje što je posebno problematično. Svako nasilje u porodici je problematično, ali s obzirom na to da u nasilju gde se koristi oružje u 50% slučajeva imate smrtni ishod, onda to povećava pretnju koju to posedovanje oružja nosi.

OFF: Nasilje u porodici i posedovanje oružja moraju se dovesti u vezu. Treba edukovati ljude da ne ubija oružje nego čovek, ali i da je ishod upotrebe vatrenog oružja, gotovo uvek fatalan po žrtvu nasilja. Edukacije ovog tipa sprovodi i SOS ženski centar iz Novog Sada.

RADIONICA NASILJE

-Šta mislite, ko mogu biti žrtve?

- Svi mogu biti žrtve nasilja.

- Ko mogu biti nasilnici?

- Tačno. Svako od nas može biti i žrtva i nasilnik, nevezano kog smo pola.

- Oružje može biti faktor koji će dovesti do eskaliranja nasilja. Sigurno ste u poslednjih par meseci čitali u novinama da prisustvo oružja u kući i laka dostupnost oružju dovodi do eskalacije nasilja, mnogo češće nego kada nam oružje nije dostupno.

OFF: Kaća redovno pohađa radionice o nasilju i kaže da svojom edukacijom želi da promeni društvo u kom živi, jer atmosfera sa kojom se susreće u školi i među vršnjacima, sve je nebezbednija.

Kaća Đorđević, učesnica radionice

Ljudi upotrebljavaju oružje i u mom dobu, tj. u mojim godinama i hvale se time kako poseduju oružje i misle da su time moćniji. Uglavnom se zna ko su ta deca koja poseduju to, ali se jako slabo obraća pažnja na njih, jer njihove mame i tate su uglavnom na visokoj poziciji, čak su to i mala deca koja za taj pojam ne bi trebalo ni da znaju, ali da. Koliko god mislili da ne možemo da promenimo svest nekih ljudi time što ćemo pričati, mislim da ipak pričom i stalnim pričanjem možemo da promenimo bar delić svesti, i da ljudi postaju svesniji o nasilju i o tome da se dešava svakome.

Marija Srdić, Centar za podršku ženama Kikinda

Naša deca reaguju na ono što im mi pokažemo. Visoka je korelacija između trpljenja nasilja u detinjstvu i da li će dečak u budućnosti postati nasilnik, odnosno devojčica da li će i u svom partnerskom odnosu biti žrtva. Dakle to je visoka korelacija.

OFF: Ipak, na nasilje se gleda kao na tuđ problem. Ono se pripisuje uticajima koji ne mogu dopreti do nas, a samim tim se i nasilje nama ne može dogoditi.

Ivana Perić, SOS ženski centar

Svaki čovek u nekom momentu može biti agresivan, to nije tajna. Mi imamo potencijal za agresivnost, ali je zadatak i ceo život radimo na tome da time ovladamo jer i drugima treba da pomognemo u tome, znači od malih nogu, obdanište, škola, suzbijanje i kažnjavanje tog destruktivnog ponašanja. Mislim da je ljudima lakše da naprave tu emotivnu distancu i da pripisuju to nekim višim silama.

Marija Srdić, Centar za podršku ženama Kikinda

Sigurna sam da bi nasilja bilo manje kada bi kulture nasilja, koje oružje oličava, bilo manje. Kada bi potpuno drugačije sagledavali upotrebu oružja. Ako mene pitate kao osobu, ja ću reći ja bih bila restriktivnija čak i prema službenom osoblju. Dakle, minimalno oružja, zapravo uopšte ne oružja, zapravo uopšte ne nasilja ni u kom obliku.

OFF: Nasilje je posledica višegodišnjih ratova koji su se dešavali na ovim prostorima i to ne samo devedesetih, kako se često navodi, već koreni sežu duboko u prošlost. Mi smo na kulturi nasilja odgajni decenijama.

Vladan Beara, psihoterapeut

Ratne traume utiču i na samu osobu koja je prošla kroz rat kao i na njegovu porodicu kad se vrati sa ratišta, zato što rat ne prolazi samo on, nego cela porodica prolazi. Brojni su ljudi koji su na neki način toliko propatili, vratili se, teško im je, ne mogu noću da spavaju, uzimaju veliku količinu alkohola, snižena im je tolerancija na frustraciju, reaguju na male povode i naravno onda da su skloni nasilju. Jer to ide iz toga kako se oni trenutno osećaju, kroz šta su prošli i onda u nekim porodicama može doći do nasilja.

Marija Srdić, Centar za podršku ženama Kikinda

Nasilje je zapravo nešto što je prelilo čitavo društvo i ako izolovano posmatramo, nasilje na stadionima, nasilje među decom u školama, nasilje u porodici, nećemo dobiti jasnu sliku šta nam se to zapravo dešava. Mi imamo jedinstven fenomen koji ima svoje pojavne oblike i ispoljava se i u porodici i u školi i na stadionu, u partnerskim odnosima i u odnosima na poslu.

OFF: Veliki uticaj na to kakav ćemo stav prema nasilju imati kreiraju i mediji. Centar za podršku ženama radio je brojne edukacije namenjene isključivo novinarima, a ticale su se unapređenja kvaliteta izveštavanja o nasilju.

Nada Padejski, Sigurna ženska kuća CZSR Novi Sad

Mediji su neizostavni deo u prevenciji nasilja u porodici, jer od toga kako će oni da izveste danas o nekom konkretnom slučaju zavisi kako će društvo reagovati na neki budući slučaj nasilja.

Marija Srdić, Centar za podršku ženama Kikinda

Naročito je opasno nasilje u porodici prevoditi na teren psihičkih poremećaja. Vrlo retko su počinioci porodičnog nasilja psihički obolele osobe, skoro nikad, a vi tražite odgovore od psihijatra i razvijate priču o patologiji. Takva rasprostranjenost nasilja kakvu mi imamo u Srbiji vam sigurno govori da nije reč o psihopatologiji koju treba da kao glavni uzrok neko ponudi iz psihijatrijske ustanove.

OFF: Bombastični naslovi i klišeizirana poređenja koje srećemo u medijima kod nas, relativizuju zločin i traže razloge za njega u ponašanju žrtve ili međuljudskim odnosima.

Marija Srdić, Centar za podršku ženama Kikinda

Romantizacija. Romeo i Julija. Nije bilo moguće drugačije, sudbina, ljubomora, strast. Zapravo to nije to. Zapravo to nije istina. I ako novinar prvi nasedne na tu vrstu romantizacije ili je on svesno umnožava, onda je on zapravo sagovornik, i stalno ponavljanje istog. Mora se prekinuti to što je isto i nazvati pravim imenom to što se dogodilo. On je nasilnik, učinjeno je krivično delo nasilja u porodici. Nasilje je zločin. To su reči koje mogu biti upotrebljene.

Nada Padejski, Sigurna ženska kuća CZSR Novi Sad

Koliko mediji mogu da doprinesu legitimizaciji nasilja u porodici svojim senzacionalističkim izveštavanjem, romantizovanjem situacija nasilja u porodici, ozbiljnih situacija proganjanja i psihološkog nasilja i time štete žrtvi i generalno celom duštvu i borbi protiv nasilja u porodici, toliko bi s druge strane, ukoliko promene svoj pristup i upoznaju se detaljno sa nasiljem u porodici, mogli da doprinesu adekvatnim izveštavanjem i neopravdavanjem nasilnika i nepružanjem nerazumevanja za počinjeno nasilje.

Aleksandra Nestorov, aktivistkinja AŽC

Mediji su svi nekako na tržištu i pošto ih u Srbiji ima dosta, neka moja procena je da je ta svakodnevna borba za čitaoce i gledaoce velika i da se onda pribegava nekakvom senzacionalizmu i potpuno pogrešnom, neadekvatnom po žrtve, dodatno stigmatizujućim načinom izveštavanja, čiji je jedini zadatak da privuče pažnju da bi se novine prodale ili televizija gledala.

Vladan Beara, psihoterapeut

Mi gledamo rijaliti programe i masa ljudi se naslađuje gledajući nasilne istupe pojedinaca u tim programima, nasilničke istupe nekih poslanika u skupštini, političara u debatama, kriminalni likovi postaju idoli koje mladi kopiraju.

OFF: Srbija ima regulatorna tela koja bi trebalo da reaguju u ovakvim situacijama, ali je njihovo ovlašćenje takođe ograničeno. Mreža “Žene protiv nasilja” upućivala je žalbe mnogim telima, kao i Savetu za štampu, REM-u, te resornim ministarstvima, ali u većini slučajeva reakcija je izostala.

Aleksandra Nestorov, aktivistkinja AŽC

Nažalost, samo je Savet za štampu reagovao. Ono što je najtužnija činjenica jeste da ni odluke Saveta za štampu ne vrše mediji koji su prihvatili da budu monitorisani. Tako da zavisne i nezavisne institucije više nemaju nikakvog uticaja. To samo ide u prilog ovoj priči o tome da sistem sve manje ima šanse da se popravi.

Tanja Jakobi, Centar za istraživanje javnih politika

Povodom tog ubistva u Žitištu, mi smo imali dosta na Tviteru i Fejsbuku, kao dobro što je nju ubio ali što je ubio ove druge ljude. Prosto neverovatno. Vi odobravate, to je bio neki ljubomorni odnos, drama, kao što se to u našim medijima često kategoriše. Znači, ne govori se o zločinu što jeste zločin, nego o nekakvoj ljubavnoj drami. Prvo šta se tu dešava je da je to zločin, drugo da se o oružju mora vrlo jasno govoriti, da je prijavljivanje oružja jedna stvar koja doprinosi bezbednosti cele zajednice.

OFF: Zato je pokrenut internet portal "Oružje na meti", koji sprovodi Sisak. Njegova osnovna namena je formiranje slike o posedovanju i upotrebi oružja, kao i kulturi naoružanja u Srbiji.

Monika Lajhner, SEESAC (UNDP)

Naša online platforma “Oružje na meti” je bila odlično oruđe da se prouče i izuče neki trendovi u korišćenju vatrenog oružja u Srbiji. Ono što mi je jako bolo oči, to je neki trend koji nije samo u Srbiji, nego i u čitavom svetu, to je bilo to rodno nasilje i recimo ovaj podatak da je više muškaraca stradalo, ali je smrtnost veća kod žena. Kod muškaraca je to 34%, kod žena je 44% i žene uglavnom stradaju u kući zbog neke svađe, ljubomore i možda imovine.

Ivan Zveržhanovski, šef kancelarije SEESAC- UNDP

Postoji taj generalno stav da celo društvo to prihvata. Mi smo hteli da vidimo kroz takav jedan sajt da li postoje različiti glasovi što se toga tiče. Drugo što smo hteli je da pokušamo da mapiramo upotrebu ilegalnog oružja. S obzirom da se ne prijavljuje upotreba na proslavama, kada saznamo, to je kada se dogodi tragični incident na koji policija treba da reaguje. Ali jako puno se dešava u situacijama koje ne budu prijavljene. Hteli smo da iskoristimo sajt i damo mogućnost da ljudi anonimno kažu - bio sam na svadbi tu i tu i pucano je iz automatskog oružja, čisto da shvatimo gde se to najviše događa, u kojim situacijama, itd.

OFF: Ono za šta se sajt pokazao korisnim jeste za formiranje baze podataka oružanih incidenata koje su prijavljivali građani. Potvrdio je i pretpostavku da u Srbiji slavlje nije slavlje bez pucanja.

Monika Lajhner, SEESAC (UNDP)

Mi smo prošle Nove godine i Božića radili jednu veliku regionalnu kampanju na društvenim medijima o opasnostima šenlučenja. Radili smo je na pet jezika, simultano, za ceo region. Kampanju je videlo preko 5 miliona ljudi. Naše videe, gde smo pokušavali na jedan humorističan način da pokažemo nešto što je jako opasno, ali je rasprostranjeno, je videlo preko 26 miliona ljudi. I puno se delilo po društvenim mrežama, što u Srbiji, što u Albaniji, Bosni, Makedoniji, jer je to nešto na šta ceo naš region nailazi, što se dešava svuda, naročito u periodima Božića, Nove godine, slavlja.

Zoran Kuzmanov, glavni policijski inspektor Odeljenja policije PU Novi Sad

Posledice su katastrofalne. Tačno je da postoje običaji da se na svadbama, rođenjima deteta, na proslavama novogodišnjim, i da se nekontrolisano puca u smislu ispaljenja bilo kakvog projektila u vazduh, smatrajući da je to bezbedno, ali treba znati da svaki projektil koji se ispali, mora negde da padne. Znači, gde god da se ispali, to zrno može nekoga da povredi.

Ivan Zveržhanovski, šef kancelarije SEESAC- UNDP

Svakako potreba da se proslavi nešto pucanjem, koja je po meni veoma teško objašnjiva, osim neke moći, mogućnost da se pokaže da je neko tu neki faktor. Mislim da je to isto jedno od

važnih komponenti gde se bilo šta slavi. Možda manje u ovim većim urbanim sredinama, mada i toga ima jako puno. Ali generano, to je neka kultura koja se prenosi.

OFF: Zbog nedovoljne informisanosti, ali i straha od kazne za nelegalno oružje, građani povremeno pribegavaju ekstremnim rešenjima, poput odlaganja oružja na javnim površinama.

Zoran Kuzmanov, glavni policijski inspektor Odeljenja policije PU Novi Sad

Želim samo građanima da skrenem pažnju i na oružja koja se mogu pronaći po raznim kontejnerima, jer upravo ljudi koji imaju veliki broj oružja u nelegalnom posedu, neko to oružje pokušava da odbaci, da ga ne drži više u kući, to se može pronaći. Svaka, bilo kakva vrsta municije, eksplozivnih sredstava koja se pronađu bi trebalo prijaviti policiji i ne dirati.

IGRANA FORMA - DECA KOJA NALAZE PIŠTOLJ IGRAJUĆI KOŠARKU, ZAUSTAVLJAJU POLICAJCA KOJI IMA PORUKU:

- Poštovani roditelji i građani, u slučaju da vam dete prijavi pronalazak oružja, postarajte se da dete ne dolazi u kontakt sa oružjem i o tome hitno izvestite policiju.

OFF: Građani koji žele da poseduju vatreno oružje, osim zakonskih procedura koje moraju da ispune, treba da vode računa i o edukaciji porodice o opasnostima koje nosi neodgovoran odnos prema oružju, pogotovo kada su u pitanju najmlađi.

Srbislav Stojšić, instruktor obuke za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem

Hajde da počnemo od dece. Nema tabu teme i nema radoznalosti. Ako vam je sve u startu jasno, ako vam se kaže šta se dešava sa tim oružjem i šta to oružje može da prouzrokuje, onda više nema znatiželje.

Tanja Jakobi, Centar za istraživanje javnih politika

Ne mislim da su puške baš neophodan deo dečijeg života i na jedan fini način uspeti da ubedite da to nije u redu i da to što ono gleda, gde može da puca na nekoga sa svojim plastičnim pištoljem i ništa se ne dešava, je nešto sasvim drugo od onoga što ga očekuje u životu. I mislim da je to naravno kao i mnoge druge stvari, mi sve češće prebacujemo na obrazovne ustanove, na

školu i tako dalje, ali zapravo ipak veliki deo kulture dolazi iz porodice, tako da ta politika koja se odnosi na decu i bezbednost i borbu protiv zloupotreba oružja u stvari mora da krene od njihovih roditelja.

Srbislav Stojšić, instruktor obuke za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem

Moja sugestija prijateljima koji uzimaju oružje jeste da sve što je zaključano, zaključano da, ali ako pokažeš i objasniš, ovo je to, to nije film, oružje može da proizvede to, to, to i to... Ja sam čak svojim drugarima i njihovoj deci otvarao metak i palio barut i više nikada nisu pitali ništa. Znači, edukacija i kultura odnosa prema oružju.

OFF: Sastavni deo učenja su predavanja o zakonskoj regulativi, balistici, kao i osnovama bezbednog rukovanja vatrenim oružjem, a nakon toga dolazi praktični deo.

Petar Pantić, instruktor gađanja i predsednik Streljačkog kluba "Muš"

Iz ovog kluba da ne može da izađe niko ko nije naučio da bezbedno i samostalno barata sa oružjem, jer ja sa svojim potpisom na tom uverenju, koje je nekada bilo, ne želim da neko se unesreći, sebe ili drugog. Jer oružje je sprava, naprava, koja greškom rukovaoca može da izazove tragične posledice.

Miroslav Horvatski, instruktor gađanja, streljačka družina "Novi Sad 1790"

Mi na predavanjima insistiramo da kada vršimo obuku, da svi naši polaznici nauče mere bezbednog rukovanja oružjem, koje smo mi nazvali zlatna pravila. Njih je 11 za one koji se obučavaju za pištolj ili revolver i još 5 za one koji se obučavaju za lovačko oružje. Upravo jedno od tih zlatnih pravila jeste da se prema oružju uvek odnosimo kao da je puno. Drugo, da oružje nikada ne upiremo u drugo lice osim u nužnoj odbrani i treće, ono što ste me sada pitali, je vraćanje udaraca u prednji položaj kada je oružje u bezbednom pravcu.

Srbislav Stojšić, instruktor obuke za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem

Samo rukovanje oružjem je jedna stvar koja ne sme biti automatizam. Svaki put ja učim polaznike, svaki put kad nisi u kontaktu jedan minut sa oružjem, prvo što preduzimaš je provera stanja oružja da pri tome, da li je prazno i pogledaš okom u cev, jer možeš doći u situaciju, da je neko prošao, probao i ostavio, prilikom samog pražnjenja, kada vi, kad radite, može da dođe do mehaničkog kvara da metak ostane u cevi i da dođe do opaljenja.

Miroslav Horvatski, instruktor gađanja, streljačka družina "Novi Sad 1790"

Oruđe ima svoju namenu. Oruđe za ličnu bezbednost namenjeno je za ličnu bezbednost, da se upotrebi u nužnoj odbrani. To znači, ako je ugrožen život, protiv napada koji mora biti stvaran, protivzakonit i istovremen. To je oruđe za ličnu bezbednost. Lovačko oruđe namenjeno je za odstrel divljači, sportsko za sportska takmičenja. Sva druga upotreba oruđa je zloupotreba i mislim da takva lica ne bi ni smela da poseduju oruđe.

OFF: Gradska strelišta, streljačka udruženja i klubovi otvoreni su za sve one koji bi da nauče nešto više o oruđu i o njegovoj bezbednoj upotrebi.

Miroslav Horvatski, instruktor gađanja, streljačka družina "Novi Sad 1790"

Interesovanje građana je nešto opalo iz razloga pooštavanja zakonskih propisa i podzakonskih akata, tako da nam na obuku dolaze lica koja nasleđuju oruđe, koja rukuju sa oruđem ili eventualno studenti koji na fakultetima imaju smer bezbednosti i kriminalistike. A lica koja žele da nabave oruđe, sve ih je manje.

Zoran Kuzmanov, glavni policijski inspektor Odeljenja policije PU Novi Sad

Ima zainteresovanih, ali ne bih rekao da je to sad neka masovna pojava. Dolaze, momak i devojka, hoće na gađanje iz pištolja, obuće se i malo gađaju, ali to nije sad neko gađanje, da će oni opet dolaziti, to je trenutno i došli su ili zbog znatiželje, malo da vide kako se gađa, da probaju, znači uz stručni nadzor instruktora. Posle toga uglavnom ne dolaze.

Petar Pantić, instruktor gađanja i predsednik Streljačkog kluba "Muš"

Najveći broj ljudi posle donošenja ovog zakona su ljudi koji dobijaju oruđe u nasledstvo i ljudi koji rade u službi fizičkog obezbeđenja, jer je neophodno da dobije sertifikat, odnosno licencu da mogu da rade u službi sa oruđem. To su dve kategorije koje najčešće u poslednje vreme se pojavljuju na obuci.

OFF: Ali dolaze i ljubitelji oruđa. Petar Popović je jedan od njih. Bavi se reciklažom i očuvanjem životne sredine, a u slobodno vreme voli da ode i na strelište.

Petar Popović, rekreativni strelac

Volim oružje zato što volim da pogađam u metu i centar i jednostavno volim oružje, uvek sam ga voleo. Voleo sam da idem da pucam, učio sam da pucam. Zašto ga volim, ne znam.

OFF: Petar bi oružje voleo da poseduje i za svoju, ličnu bezbednost i da može slobodno da ga nosi, što mu zakon onemogućava. On je protiv nasilja i misli da oružje samo po sebi ne znači i nasilje.

Petar Popović, rekreativni strelac

Ne znam da li je u interesu vlasti da ograniči nošenje oružja. Ne znam zašto bi se plašili nekog građanina koji nije kriminalac da nosi oružje ulicama Beograda ili Novog Sada. Bolja obuka, bolja selekcija, psihološki testovi prilikom uslova za izdavanje dozvole, i to je to.

OFF: Ana Piletić, koju smo zatekli na vatrenoj liniji u klubu strelaca “Muš” na Novom Beogradu takođe voli oružje. Redovno odlazi na strelišta i smatra da je kod nas to još uvek tabu tema.

Ana Piletić, rekreativna streljačica

Smatram da je oružje previše anatemisano u našoj zemlji, a prvenstveno zbog neznanja i neupućenosti u samu materiju. Jer normalno je da svaki čovek kada nešto ne zna postoji određena doza straha, tako da, ja sam tip osobe koja kada nešto ne zna, nastoji da nauči što više može iz te oblasti, pa samim tim sam pre iks godina došla ovde u streljanu, zavolela oružje i počela da se bavim rekreativnim streljaštvom. Obarač nije na oružju, nego je obarač u glavi. Bez obzira da li je reč o licu koje ga poseduje ilegalno ili legalno, vi ako imate nekoga ko ne može da se kontroliše, bilo da je legalni ili nelegalni držalac oružja, to se rešava na drugim aspektima, a ne samom upotrebom oružja. Prijateljice koje sam dovodila ovde i koje su oduševljene, jer mislim da generalno treba podići svest naroda da oružje nije neprijatelj, da čovek upravlja vatrenim oružjem, a ne oružje njim.

Petar Sakala, rekreativni strelac

Zovem se Petar Sakala. Bavim se računarima. U klub sam došao pre tri godine, drugarica me je dovela. Mnogo mi se svideo ambijent, više je kao muzej oružja nego kao drugi klubovi gde sam odlazio. Praktično, streljaštvo predstavlja dinamično, nije statično, ne stojiš, ipak ima malo kretanja. Adrenalin radi svoje.

OFF: U skladu sa odredbama Zakona o oružju i municiji, osim sportskih i rekreativnih strelaca, legalno oružje mogu da poseduju kolekcionari, ali i lovci.

Aleksandar Čeranić, Privredno društvo "Jelen", LSS

Samo oružje prilikom lovačkih aktivnosti se koristi u malom procentu slučajeva, od sto posto lovačkih aktivnosti, 90% su aktivnosti bez oružja, 10% je sa oružjem, a pored efekta takozvane lovačke sreće, retko kad se i koristi oružje u samom lovu.

OFF: Međutim, pored svih uslova koje lovci moraju da ispune da bi dobili neophodne dozvole u skladu sa zakonom, oni manje savesni ponekad pravila tumače na svoj način, što može imati fatalne posledice.

Zoran Kuzmanov, glavni policijski inspektor Odeljenja policije PU Novi Sad

Nažalost, to se dešava u lovu, možda nekad opadne ta neka bezbednosna mera, vezana za rad u lovištu, kako se oružje prenosi od tačke do tačke. U svakom slučaju, dešava se u praksi da dolazi do nesrećnih slučajeva, da zbog nestručnog rukovanja dolazi do toga da neko lice bude povređeno ili smrtno strada.

Srbislav Stojšić, instruktor obuke za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem

Ranjavanje u lovu se dešava usled nebezbednog rukovanja, najčešće u noćnim uslovima, na čekama, dok se čekaju divlje svinje ili vuk. Lovci možda i zadremaju, probudi ih zvuk, odreaguju impulsivno i pucaju u crno. Znači, nikad se ne puca bez da vidiš apsolutno čistu metu, ne samo to, bez da vidiš apsolutno i levo i desno i iza mete, jer nikad ne znaš ko se kreće iza i tada ne pucaš.

Zorica Subotić, predsednica Nacionalne asocijacije za oružje Srbije

Jednog Božića sam bila pozvana na jednu rekonstrukciju, ubistvo jednog čoveka. On je nastradao tako što je bio sa svojim stricem u lovu i kada su se pozdravili, razišli, on je krenuo kući i popeo se na nasip, a stric je nosio pušku mimo propisa, kako se odnosi što znači preklopljena i preko ruke, spotakao se od čokota kukuruza, puška je opalila i dečko je bio mrtav na licu mesta. Mi smo naravno odradili rekonstrukciju i svi su bili očajni i članovi porodice preminulog i članovi porodice ubice jer je to dete iz porodice i bio je tu prisutan brat od

preminulog kada sam više za sebe rekla – eto, ništa se to ne bi desilo da je puška nošena preklopljena i preko ruke, a mladi ožalošćeni je pogledao u mene i rekao - pa gospođo ko još nosi tako pušku? Verovatno sam bila jako iznenađena takvim stavom i takvim neznanjem. Uzmeš pušku, ideš u lov i ne znaš elementarno i ne poštuješ elementarno kako se ona nosi i primenjuje. Onda sam se okrenula i rekla - pa znate, onaj ko neće nikog da ubije.

OFF: Da bi se nesreće izbegle, važno je voditi računa i o čuvanju vatrenog oružja u kućnim uslovima, što je propisano Pravilnikom o prostorno-tehničkim uslovima za bezbedno čuvanje i prenošenje oružja i municije. Oružje se čuva tako da ne može doći u posed drugih lica.

Zoran Kuzmanov, glavni policijski inspektor Odeljenja policije PU Novi Sad

Prenošenje se radi u posebnom nekom sefu koji ima katanac, bravicu. Ono mora biti rasklopljeno, odnosno, municija mora biti odvojena od oružja. Osnovno pravilo je da se oružje i municija ne drže zajedno, da to oružje ne bude spremno za upotrebu iz bezbednosnih razloga.

Aleksandar Ćeranić, Privredno društvo "Jelen", LSS

Većina lovaca lovačko oružje drži bezbedno. To znači da je zaključano posebno oružje, posebno municija i nije spremno za upotrebu. Zatim, lovci vrlo dobro znaju kako se oružje transportuje, rasklopljeno, lovačke puške, lovački karabini, sa izvađenim zatvaračem, posebno od municije. Naučili su da se oružje puni onog trenutka kada lov počinje.

Srbislav Stojšić, instruktor obuke za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem

Ako reše da dođu u posed oružja, prvo treba da vide gde će u kući da ga drže, da dobiju pristanak članova porodice, jer ima onih koji imaju veliku averziju, žene naročito. Drugo, važno je da ne otaljaju ispit, nego da pročitaju sve što mogu o tome, balistiku, da ispit polože regularno, pri tome, sada imaju mogućnost da na internetu saznaju sve što se tiče oružja koje žele da kupe.

OFF: Kada sagledamo sve okolnosti posedovanja oružja na Balkanu, važno je ponoviti:

- **nasilje je, bez obzira na to da li se ono čini oružjem ili ne, nedopustivo i potrebno ga je prijaviti policiji i nadležnim službama**
- **nelegalno posedovanje oružja je krivično delo**
- **šenlučenje na proslavama lako preraste u tragediju i takođe je krivično delo**

- **ukoliko znate nekog ko ima ilegalno ili zloupotrebljava legalno oružje, u obavezi ste da zarad lične i bezbednosti drugih lica o tome obavestite policiju**
- **da biste bili vlasnik legalnog oružja potrebno je da završite obuku za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem, da imate lekarsko uverenje i da prođete bezbednosne provere MUP-a Srbije**
- **oružje u kući važno je čuvati na bezbednom mestu, u sefu ili koferu sa ključem, razdvojeno od municije i van dohvata dece i neobučениh lica**
- **ukoliko vas rukovanje oružjem privlači, učestvujte u edukacijama i vežbajte isključivo u streljanama gde uvek možete dobiti savet stručnjaka**

DOK NIJE KASNO!